

שערי יצחק

השיעור השבועי

מפי מרן הגאון
הרב יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן

נמסר במוצש"ק
נשא
סיון ה'תש"פ ב'של"א
בבית המדרש "פעולת צדיק"
בני ברק

לק"י

נושאי השיעור:

המשך משיעורים קודמים בעניין חולה שיש בו סכנה שמותר לחלל עליו את השבת, האם צריך לעשות בשינוי היכא דאפשר, כמו לגבי יולדת.

שיטת הגרי"ש אלישיב הסובר כי גם בחולה שיש בו ספק סכנה עתידית, צריך לכולי עלמא לחלל עליו שבת בשינוי, וג' הערות.

חידוש האגרות משה כי היולדת אינה נחשבת מסוכנת, והתייחסות לענייני 'זירוז לידה'.

עניין המשנה על שלוש עבירות נשים מתות בשעת לידתן וכו', סיבת סכנת הנשים בעת לידתן, מדוע ישנן נשים חוטאות שלא מתות אז.

טעם לפטירת הצדקניות רחל אמנו, ואשת פינחס, ומיכל בת שאול, בשעת לידתן.

תירוץ להשגות על דברי האגרות משה לגבי סכנת הלידה, תירוץ עפ"י המתבאר שלולא הטיפול בה היא תהיה בסכנה.

מכתב בעניין לעיסת לבונה כתרופה לקורונה, ושקלא וטריא האם ומדוע הרפואה המערבית מסרבת לקבל זאת.

בשבח קונטרס "הבושם" במעלת התבשמות והתקשטות האשה בתוך ביתה, והרחבה בהבנת המושג כוח הפועל בנפעל.

כל הזכויות שמורות

יוצ"ל ע"י מוסדות יד מהרי"ץ בני ברק

טלפקס: 03-5358404. נייד: 050-4140741

דוא"ל: yad@maharitz.co.il

להאזנה לשיעור דרך הטלפון:

קול יהודי תימן – 072-33-642-23 שלוחה 6

מספר השיעור בדיסקים ובקו "קול יהודי תימן" – 546

לשמיעת השיעור במערכת קול הלשון – 03-6171031

השיעור מוקדש להצלחת הרב ישראל מאיר בן הרב מיכאל חזד הי"ו,
ונו"ב שתחי', וילדיהם ה"ה אברהם ומיכל שיחיו..
המקום ברוך הוא ירצה נדבתו, ויברך מעשי ידיו, מכל צרה ונזק יצילהו,
ויזכהו לגדל את בניו בנחת ובשלוה לתורה ויראת שמים, וימלא כל
משאלות ליבו וליבכם לטובה, אכ"ר.

בשם רחמן.

השיעור מוקדש להצלחת ידידנו היקר הרב ישראל מאיר בן הרב מיכאל חדר הי"ו, ונו"ב שתחי', וילדיהם ה"ה אברהם ומיכל שיחיו. בעבור שהתנדב לאירגון הכיבוד והשתייה וכו' בליל שבועות כאן בבית מדרשנו פעו"צ ב"ב.

המקום ברוך הוא ירצה נדבתו, ויברך מעשי ידי, מכל צרה ונזק יצילהו, ויזכהו לגדל את בניו בנחת ובשלחה לתורה ויראת שמים, וימלא כל משאלות ליבו וליבכם לטובה, אכ"ר.

המשך משיעורים קודמים בעניין חולה שיש בו סכנה שמותר לחלל עליו את השבת, האם צריך לעשות בשינוי היכא דאפשר, כמו לגבי יולדת.

בעזרת הי"ת נמשיך במה שדיברנו בשיעורים הקודמים, רק אחזור על ההקדמות של שרשי העניין, בכדי שבעז"ה נתקדם הלאה.

הרמב"ם בהלכות שבת [פ"ב הל"א] כותב כך, דחוייה היא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצוות. כפי שבכל מצוות התורה, וחי בהם – ולא שימות בהם' [ויקרא י"ח], אם זהו דבר שבפיקוח נפש אזי האיסור אינו עומד בפניו, כך גם לגבי שבת. לפיכך, חולה שיש בו סכנה, עושין לו כל צרכיו בשבת על פי רופא אומן של אותו מקום.

ובסוף הלכה ב' הרמב"ם כותב, כללו של דבר, שבת לגבי חולה שיש בו סכנה, הרי הוא כחול לכל הדברים שהוא צריך להם.

ובהלכה ג' כותב הרמב"ם, כשעושים דברים האלו, אין עושין אותן, לא ע"י גוים, ולא ע"י קטנים, ולא ע"י עבדים, ולא ע"י נשים, כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם. לא לחפש אנשים בדרגא שלישית שיעשו את הדברים האלה, כביכול זה לא 'חלק' ולא פשוט. אלא על ידי גדולי ישראל וחכמיהם. הם אלו שצריכים להיות הראשונים, לעשות כל מה שצריך, לחולה שיש בו סכנה. זאת כתב הרמב"ם לגבי חולה רגיל.

ובהלכה י"ד, הרמב"ם מדבר לגבי יולדת, וז"ל, היולדת כשכורעת לילד, הרי היא בסכנת נפשות. דהיינו, אל תחשוב שהיא לא כמו כל חולה רגיל. אומר לנו הרמב"ם, כי גם יולדת זה נחשב סכנת נפשות.

לפני כן בהלכה ו' הוא ג"כ אומר הלכה דומה, לגבי אנשים שלא היינו חושבים שהם נחשבים בגדר חולה. כגון, הבולע נימא של מים. הרמב"ם אומר שזה סכנת נפשות. אבל כעת הוא אומר לנו, כי גם היולדת זה נחשב סכנת נפשות, ומחללים עליה את השבת.

אבל, הרמב"ם מוסיף בזה פרט, אשר יש לדון בו, האם הוא רק ביולדת. לכאורה לפי סדר הדברים, נראה שזה רק ביולדת. וזה לשונו, וכל שאפשר לשנות, משני בשעת הבאה.

המגיד משנה מביא כאן את דברי הרמב"ן, הסובר שגם בחולה צריך לשנות. מה שאפשר לשנות, משנים. ואומר על כך הרב המגיד, כי מדברי הרמב"ם משמע כי רק ביולדת צריך לשנות, אבל חולה אינו בכלל השינוי. לגבי חולה, לא לשנות. וזהו שכתב הרי היא בסכנת נפשות, ולא הזכיר השינוי בחולי שיש בו סכנה. וכתב למעלה, כללו של דבר שבת לגבי חולה שיש בו סכנה, הרי הוא כחול לכל הדברים וכו'.

הרב המגיד התעמק בדברי הרמב"ם, ונראה לו שהרמב"ם לא יסכים בזה לרמב"ן. אעפ"י שלמעשה בגמרא מוזכר עניין השינוי רק לגבי יולדת, והרמב"ם כדרכו בקודש מעתיק לפי מה שכתוב בגמ', ובגמ' לא כתוב זאת לגבי חולה. אבל מאידך, לפי הסדר של הרמב"ם, שכאשר הוא מדבר על חולה הוא לא הביא זאת, ורק כשהוא מדבר על יולדת הוא כותב שצריך לשנות, אזי כל הלומד אשר ישר הולך, מבין שההלכה הזאת נאמרה רק ביולדת. אחרת, אתה – הרמב"ם – מטעה אותי. למה לא כתבת זאת גם לגבי חולה שצריך לשנות?

ועל הראיה שהביא הרמב"ן ממ"ש בשבת דף קכ"ט גבי יולדת שצריכים לשנות, כ' הרב המגיד דשאני יולדת, מפני שיוולדת וחבליה הם כדבר טבעי לה ואין א' מאלף מתה מחמת לידה ולפיכך החמירו לשנות במקום שאפשר ע"ש. והנה אף דקיימ"ל דעל יולדת מחללין עליה שבת, וכמו שכתב הרמב"ם שהיא כחולה שיש בה סכנה ולמה צריכים לשנות, ובמה נשתנה דינה מכל חולה שיב"ס. וצריך לומר, דמה שקבע הרב המגיד שאין א' מאלף מתה, הוא רק משום שיש לה כל מה שהיא צריכה. לגבי לידה, רואים שזה לא מסוכן. אינני יודע כמה, אולי אחת מאלף וחמש מאות מתה, או אחת מאלפיים, בכל אופן יותר מאלף. ובודאי אם לא נחלל עליה שבת ותחסר לה מה שהיא צריכה, תסתכן. וא"כ אם יכולים להשיג עבורה את השמן וכדו' ע"י שינוי, צריכים לשנות, ששוב אין לה שם מסוכנת. אבל בכל חולה שיב"ס, שאחרי שמביאין לו כל הצריך לו, אכתי מסוכן הוא, אין מדקדקין לשנות.

הוא אומר, תבין טוב מה הרב המגיד אומר. אם מטפלים ביולדת, אם דואגים לכל מה שהיא צריכה, ואפי' אם היא צריכה נר, כמו שהוא כותב 'אפילו אם היא סומא', אם דואגים מסביבה לכל הדברים שהיא נצרכת להם, במצב הזה היא כבר לא תהיה בסכנה. אולם בחולה, גם אם נעשה לו כל מה שצריך, הוא עדיין מסוכן. דהיינו, היולדת יוצאת מכלל סכנה כאשר מטפלים בה, אבל חולה אפי' שמטפלים בו הוא נשאר עדיין בגדר מסוכן. כמובן ישנן דרגות של סיכון, ישנו אחד ממאה, אחד מחמש מאות, אחד מאלף. צריכים לדעת, מתי זה נחשב סכנה ומתי לא נחשב סכנה. אבל זה לא אומר, שאם תעשה לו כל מה שהוא צריך, הוא כבר לא מסוכן. גם כשאתה עושה עבורו, אין פירושו שהוא כבר לא מסוכן. משא"כ ביולדת, כאשר עושים לה כל מה שהיא צריכה, היא כבר לא נחשבת מסוכנת. רק יותר מאחת מאלף, שזו מלתא דלא שכיחא.

זהו אחד הדיוקים של הרב המגיד. והוא מסביר את החילוק, והטעם בזה נראה, מפני שכאב היולדת וחבליה, הם כדבר טבעי לה, ואין אחת מאלף מתה מחמת לידה. ולפיכך החמירו לשנות במקום שאפשר, ולא החמירו בחולה. דהיינו, לגבי חולה, לא משנים. אבל יולדת, זה לא ממש סכנה, זאת אינה מחלה, זה כמו דבר טבעי. והראיה, כי רק יותר מאחת מאלף מתה מחמת לידה. לכן חז"ל החמירו. אבל ביולדת, לא החמירו, כי זה לא כ"כ מסוכן. זאת סכנה רחוקה. אפילו אחת מאלף לא מתה מחמת לידה.

אלו היסודות של הלכה זו, ועל כך דנים ודשים המפרשים, בכמה וכמה פרטים, וכבר דיברנו על כך [בשיעור מוצש"ק אחרי מות וקדושים].

שיטת הגרי"ש אלישיב הסובר כי גם בחולה שיש בו ספק סכנה עתידית, צריך לכולי עלמא לחלל עליו שבת בשינוי, וג' הערות.

הגרי"ש אלישיב [מובא בקובץ ישורון י"ב, עמ' תע"ד] כותב חידוש בעניין זה. לדבריו, אם הדבר הוא רק סכנה עתידית, גם הרמב"ם והרב המגיד יודו שצריך לשנות, אפילו בחולה. והוא מביא ראיות לכך, כמה הקדמות, ואח"כ כותב כך, יש פלוגתא דרבוותא בדין חולה שיש בו סכנה, אם רשאים לעשות המלאכה דאורייתא כדרכה בלא שינויים, או שצריכים לשנות אם אין בזה שום איחור או דיחוי. דיברנו כבר על המחלוקת הזאת.

הרמב"ן בתורת האדם סובר, שכן צריכים לשנות, וכן פסק הרמ"א שכן המנהג. מרן בשלחן ערוך לא גילה דעתו בצורה מפורשת, רק הרמ"א הביא זאת. והרב המגיד הוכיח ממ"ש הרמב"ם שכן כתב בהלכות שבת, כללו של דבר שבת לגבי חולה שיב"ס הרי הוא כחול לכל הדברים, וא"כ מבואר דאין צריך לשנות, (ואפי' באופן שאין הענין בהול כ"כ שיש חשש שאם יצטרך לדקדק יבוא לידי איחור, דאל"כ גם להרמב"ן א"צ לשנות, וכן פסק הרמ"א שם סעיף כ"ז).

כעת הוא כותב חידוש, וא"כ יש לצדד דאף דקיי"ל דבספק סכנה של עתיד נמי מחללין עליו את השבת. הרי לאו דוקא אם הסכנה היא כעת, אם לפי הרופאים, לפי מי שמבין במחלה, נכון שכעת החולה אינו מסוכן, אבל אם לא תעשה לו את הטיפול הזה הוא בעתיד יבוא לידי סכנה, אם ישנו חשש כזה, שעניין ימשוך עניין, אזי צריכים לחלל עליו את השבת. אבל, על זה כן צריך לשנות. אבל בכה"ג אם אפשר לשנות מצד הדין אליבא דכו"ע (ולא רק מצד שכן נוהגין כמ"ש הרמ"א), דאכתי לא נכנס לכלל סכנה אלא אנו חוששין מפני העתיד. הסכנה אינה כעת, אלא חוששים מפני העתיד. וכשאפשר לשנות דהוא יקבל את הדבר בלא איחור, יש להחמיר כמו ליולדת, אליבא דכו"ע.

הגרי"ש אלישיב אומר, כי בזה גם הרב המגיד יודה, וגם הרמב"ם שהרי הוא מדבר בשם הרמב"ם, אכן יהיה צריך לשנות. לדעתי דבר זה, הוא לכולי עלמא. ז"ל רק מצד המנהג. הרי הרמ"א מחמיר וכותב כדעת הרמב"ן, כיון שכך נוהגים. אולי אם זה לא היה המנהג, הוא לא היה מחמיר כמו הרמב"ן. אולי הוא היה אומר שזה רק הידור, או לכתחילה. אבל כיון שלמעשה נוהגים לשנות, כדעת הרמב"ן, לכן הרמ"א פסק כך. אבל בנ"ד, זה לא מצד המנהג, והדבר אינו תלוי בכלל במחלוקת. לאו דוקא לדעת הרמב"ן, אלא גם לדעת הרמב"ם בנ"ד יהיה צריך לשנות.

ברצוני לומר בעז"ה שלוש הערות על חידושו זה, אבל ראשית ברצוני לחזק את הדבר העיקרי שהגרי"ש אלישיב אמר כאן, כי זהו דבר יסודי וחשוב, אשר יועיל גם לדברים רבים אחרים. מה שהרב המגיד אמר, שאחת מאלף לא מתה מחמת לידה, הוא מדבר אחרי שמטפלים בה. אם ח"ו היא תהיה בלי טיפולים, אם לא יתעסקו איתה והיא תהיה בודדה לבדה, היא כן תהיה בסכנה.

לגבי דבר זה, מצאתי שכבר בדורות שעברו כתבו כך, כגון בספר דברי ירמיהו [בפירושו על הרמב"ם], הוא מביא את הרב המגיד, עיין בהרב המגיד שכתב דלדעת רבינו רק בחיה – יולדת – לעשות באפשר בשינוי, משא"כ בחולה שא"צ שנוי, משום דרוב יולדות אי מתים, דהוי דבר טבעי, משא"כ בחולה ע"ש.

והוא מסביר את החילוק, ונראה לומר, בחולה הסכנה לפנינו, ועלינו לסלקה הקילו ביותר. אפילו שאפשר לשנות, אל תשנה. ובחיה אין הסכנה לפנינו וכמ"ש בהמ"מ דרוב אינם מתים, אלא דאם לא נעשה אלה הדברים תוכל לבוא לידי סכנה, ובזה נעשה ע"י שנוי באפשר. דשאני באיכא סכנה מאם שלא תהיה סכנה, ולכן הקילו בחולה יותר.

זאת ראיה, להסבר הגרי"ש אלישיב בדעת הרמב"ם, לפי הגדרת הרב המגיד.

אולם לגבי החידוש שאומר הגרי"ש"א, כבר הערתי לגבי הפרט הזה, מה שהרמ"א כותב שכך נוהגים, כי הרמ"א מדבר על שני דברים, נוהגים לעשות שינוי בחולה, וכן 'על ידי גוי', ועל כך הרמ"א כותב 'וכן נוהגים'. משום מה הבין הגרי"ש"א, כי מה שכתב הרמ"א 'וכן נוהגים', זה חוזר גם על הרישא, שנוהגים לעשות על ידי שינוי, וגם על ידי גוי. לפי קוצר דעתי, מה שהרמ"א כתב 'וכן נוהגים', חוזר רק על הפרט השני. הבאתי לכך ראיה בשיעור הקודם מדברי הטורי זהב, הרי הרבה אחרונים אינם מסכימים לדברי הרמ"א הללו, והט"ז כותב שזה לא מנהג ותיקין. היכן מצינו שמביאים גוי לחולה שיש בו סכנה? מה פתאום? אדרבה זה נעשה על ידי גדולי ישראל וחכמיהם. לכן אל תסמוך על המנהג הזה, אפילו שהרמ"א הביא לכך איזה מקור.

אם כן, על פרט זה ישנם ויכוחים, האם נוהגים או שלא נוהגים, לגבי החומרא הזאת לעשות על ידי גוי בחולה שיש בו סכנה. אבל הגרי"ש"א נקט בפשיטות, שזה חוזר גם על הרישא.

שערי יצחק – השיעור השבועי

יביאו בצורה רגילה אלא בשינוי, האנשים יחשבו שבלי שינוי זה אסור, וח"ו אם לא יוכלו לשנות אזי ילמדו ממקרה אחר ויגידו שכיון שא"א לשנות אז זה אסור. הדבר אינו פשוט. לכן סובר הרמב"ם, שלא להחמיר לעשות שינויים. כי אם כן, מתוך העניין הזה, במקרים שלא יוכלו לעשות שינוי, יבואו לא לעשות זאת, וח"ו מכניסים אותו לסכנה. זה לא שהרמב"ם מיקל שלא לעשות שינוי, אלא הוא סובר שלא לעשות שינויים, כיון שזה יביא מכשולים. שמא תארע תקלה בזה השינוי, יחשבו שאסור בלא שינוי, ויבוא לידי סכנה כשלא יוכלו לשנות.

גם בשם ספר יצחק ירנן, הובא ב'ספר המפתח' על הרמב"ם שבהוצאת פרנקל, הם מציינים זאת.

נושא זה מוזכר בשו"ת ר"י מפוזנא דלעיל, לא בפני עצמו רק אגב שאלה בהלכות רבית, מעניין לעניין הוא כותב שם בדף ס' בזה"ל, הרי פשיטא לדברי הרמב"ם שכתב הרב המגיד, שדעתו אפילו שלא יתאחר צרכו של חולה כלל בשינוי זה, אפילו הכי אין לשנות ומחללין עליו שבת שאיסור חמור הוא, ומטעמא דכתב הכסף משנה בפרק זה לעיל דין ג' וז"ל, דאין עושין על ידי כותיים וקטנים, שמא יאמרו הרואים בקושי התירו פקוח נפש ואין מתירין אותו לכתחילה על ידי המחוייבים במצוות, דלמא יבא הדבר לידי סכנה, שכשלא ימצאו כותיים או קטנים לא ירצו לחלל שבת על ידי גדולי ישראל. ונכ"כ הראשונים ביומא שם, וע"ע בב"י או"ח סימן שכ"ח בד"ה ואין עושין. הערת המו"ל שם. והוא הדין כשיאמרו שלא יעשה אלא על ידי שינוי, דיש לחוש גם כן לזה וכו' יעו"ש.

לכן, אם אתה בא ואומר לי על סכנה לעתיד, שיהיה צריך לעשות שינוי, אז לכאורה זה הפוך, אם זאת היא סברת הרמב"ם. כי כאשר מדברים על 'סכנה לעתיד', פירושו ששורש

חושבני כי מדברי הרמ"א עצמו בדרכי משה [סימן שכ"ח סעיף י"ד] רואים בפורש, שזה לא חוזר על הרישא. דהיינו, לגבי מה שאמר הרמב"ן, זה לא בגלל שנוהגים כפי שכתב הרמב"ן, שצריך לעשות שינוי. הוא הביא את המנהג רק לגבי הסיפא, שצריך לעשות על ידי גוי.

וזה לשון הדרכי משה, כתבתי לעיל בשם התוס' והר"ן דאסור לעשות לו דבר ע"י גוי, מיהו כמדומה לי שנוהגין כדברי ראבי"ה, דכל היכא דאפשר לגוי בלא שיהוי, עושין לו הכל ע"י גוי. הוא נוקט בלשון 'כמדומה לי', כנראה הוא היה מסופק, אבל בש"ע הוא כבר לא כתב 'כמדומה לי', אלא בהחלט 'נוהגים'. אבל זה לא לגבי העניין של לעשות את השינוי, דהיינו אפילו ע"י יהודי, שכביכול הוא בא לכך מכח המנהג. לא זאת היא הנקודה.

ולגופו של עניין, יש להעיר עוד, כי כתוב כאן חידוש גדול, כי גם לפי הרב המגיד נצטרך לשנות בחולה, כאשר זהו רק דבר עתידי.

לפי הדיוק של הרב המגיד בדברי הרמב"ם, ששבת לגבי חולה זה כמו יום חול, הרי זהו אחד מהמקורות שהרב המגיד לומד מכך שהרמב"ם חולק על הרמב"ן. אם כן, אם אתה אומר לי שזה 'כחול לכל דבריו', וזאת היא הראיה שלך, היכן ישנו חילוק בין סכנה של עכשיו לבין סכנה עתידית? הרי הרמב"ם לא חילק, הלא הוא חילק רק ביולדת, וכעת אתה אומר לי שישנו חילוק אפי' לגבי חולה. הרי אמרת לי שזה כמו חול, אם כך אין חילוקים. זאת ההערה השנייה.

הערה שלישית, היא בסברא. הרי בעצם, מה העניין הויכוח בין הרמב"ם והרמב"ן לגבי חולה, האם צריך לעשות שינוי או שלא? מה הבעיא? תעשה שינוי. וכי זה כ"כ משמעותי? התשובה היא, שהדבר לא כ"כ פשוט. כי כאשר עושים שינוי, מובא בשו"ת רבינו יצחק מפוזנא [סימן ט"ל], עלולה להיות תקלה ע"י השינוי. כי אם ישנו חולה שיש בו סכנה, והרב בא ואומר שלא

הסכנה הוא בעצם נמצא כעת, רק שהסכנה תתפתח בעתיד. הרי כשמדברים על סכנה לעתיד, אין הכוונה שאם יקרה משהו מסוים ויהיה כך וכך, ורק אז יכולה להיות סכנה. על זאת לא מדברים. כך גם לגבי יום הכיפורים. צריך ששורש הדבר יהיה כבר עכשיו. א"כ כעת שאתה בא ואומר לי לעשות שינוי, ילמדו ויבינו מכך האנשים שאינם יודעים בדיוק את ההלכה, שאם לא יהיה שינוי אז הדבר יהיה אסור, ובמקרה אחר הם לא יחללו שבת. א"כ הכנסנו את החולה הזה לסכנה, אפילו שהסכנה אינה כעת לפנינו אלא היא עתידית, אבל כבר עכשיו אתה פוגע בו, נזק שאי אפשר יהיה לתקן אותו בעתיד. כי אם לא עושים לו עכשיו את הטיפול שלו, אנחנו מביאים אותו לידי סכנה. אמנם הסכנה היא לא כעת, אבל היא תהיה בהמשך. ועל ידי שלא עשינו לו, בגלל שלא יכלו לשנות, הבאנו אותו לידי סכנה.

אלו שלושת ההערות שרציתי לומר על דברי הגריש"א, ולפי זה יוצא שאם אנחנו נפסקו שא"צ בחולה לשנות, הרי אמרנו ובשיעור מוצש"ק אחרי מות וקדושים שלפי שיטת מהרי"ץ בשו"ת פעולת צדיק הדבר אינו ברור איך דעת הרמב"ם בזה, אנחנו לוקחים זאת כספק האם צריך לשנות או שלא צריך לשנות, כל העניין הוא לא מוכרע, אבל אם לוקחים זאת בחשבון, אז בכל אופן לגבי הפרט הזה נראה שלא צריך להיות חילוקים.

חידוש האגרות משה כי היולדת אינה נחשבת מסוכנת, והתייחסות לענייני זירוז לידה.

בספר איגרות משה [חלק י"ד ב', סימן ע"ד], כותב חידוש גדול בעניינינו, חידוש שנראה מתמיה לכל מי שרואה אותו בפעם הראשונה. הוא אומר, שיולדת זה בכלל לא נחשב סכנה. ואם יש סכנה, זה בגלל העבירות, על שלוש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר [מסכת שבת פרק ב' משנה ו'].

רבים לוחמים עליו, אבל ברצוני בעז"ה להסביר אותו. זהו הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, אי אפשר לדחות אותו 'בגילא דחיתטא'. דבר גדול דיבר, אבל צריכים להתעמק במה שכתוב.

שאלו אותו שם, לגבי הקדמת לידה על ידי תחבולות, דהיינו מה שנתחדש בזמנינו, שנותנים זריקה או כל מיני טיפולים, בכדי לזרז את הלידה בכל מיני דרכים. האם לעשות זאת, או שלא. הוא נכנס לנושא הזה, כי בלידה ישנה סייעתא דשמיא שהיא לא תהיה בסכנה, כיון שהקב"ה ציוה על פריה ורביה, אז הוא דואג שלא תהיה סכנה. אבל זירוז לידה, כאשר אתה עושה כל מיני חכמות משלך, על כך אין את ההבטחה. זאת ההסתכלות שלו על העניין.

עניין זירוז לידה, זהו נושא שצריך לברר וללבן אותו, בעז"ה בהמשך השיעור. אבל אלה שעושים מסיבות מסויימות, קובעים יום כרצונם כדי שיוולד באותו היום, על ידי לקיחת סממנים, הוא אומר שזה כבר לא ניתוח, אלא תרופות. אבל הוא דן, לא, יותר טוב שיהיה בבטן אמו עד שהיא תלד. אח"כ הוא אומר, כי אולי עצם הלידה זאת סכנה, ובכך אתה מקדים את הסכנה. אקדומי פורענותא לא מקדמינן. שיוולד מתי שהוא צריך להיוולד, אבל אתה רוצה לפני הזמן וכו'.

הוא נושא ונותן בכך, והוא אומר כי ישנו טעם ברור לאסור, לידה בזמנה כדרך הנשים, לא נחשב לסכנה כלל. דמאחר שכן ברא השי"ת את העולם שיפרו וירבו, ובודאי ברא שיהיה לברכה ולא לסכנה. הקב"ה ציוה 'פרו ורבו', וכי הוא רצה שייכנסו בזה לסכנות? וגם הא ציוה השי"ת בחיוב עשה להוליד בנים, ולא מסתבר שיהיה הציווי ליכנס בסכנה בשביל קיום עשה זו דפו"ר, ובפרט שהנשים אין מחוייבות בעשה דפו"ר, שנצטרך לומר שנתנה התורה להם רשות ליכנס בסכנה להוליד בנים. אם האשה הייתה חייבת, נגיד שהתורה נתנה רשות להיכנס לסכנה, אבל היא בכלל לא חייבת.

שאלו אותו על כך פעם נוספת, והוא עמד על דעתו. הוא כותב על כך אחרי כן, בחלק ששי [או"ח חלק ד' אות ו'], הוא חוזר שוב בזה"ל, מה שכתבתי דלידה בזמנה כדרך הנשים לא נחשב לסכנה כלל, הוא אמת ברור. היינו דממד המציאות איכא בלידה סכנה, אני לא אומר שאין סכנה, בודאי שישנה סכנה. אבל הוא הבטחה [של הקב"ה] שלא יהיה בזה לעולם שום סכנה. ואלו המתות בשעת לידתן, הוא מחמת שמחוייבות עונש, כדתנן בשבת דף ל"א ע"ב על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן. וטעם שנקבע זמן עונשן בשעת הלידה, למה בזמן הלידה דוקא? הוא מאחר שבעצם מצד הטבע יש בזה גם עניין סכנה, כדאיתא שם בשבת דף ל"ב וכדאיתא גם בתנחומא והוא כמעט מפורש שם בתשובתי, שלכן כתבתי שהוא רק בלידה בשעתה ממש. אבל לא כשיקדים הלידה באיזה תחבולות דלא כפי שהיה צריך להיות, שע"ז ליכא הבטחת השי"ת. שלכן אסור לעשות תחבולות להקדים הלידה, אם לא כשאיכא סכנה לחכות.

עניין המשנה על שלוש עבירות נשים מתות בשעת לידתן וכו', סיבת סכנת הנשים בעת לידתן, מדוע ישנן נשים חוטאות שלא מתות אז.

לגבי דבריו בעניין זה, צריך לדון על כמה דברים. דבר ראשון, לפי דבריו שהסכנה היא בגלל העבירות, אם כן לכאורה הדבר היה צריך להיות רק אצל נשים יהודיות, שימותו בלידה בגלל העבירות. הרי הגויות אינן מצוות, לא על חלה ולא על נדה ולא על הדלקת הנר, ובכל זאת ישנה סכנה גם אצלן.

האמת היא שבעצם צריכים לחקור, האם רק על שלוש העבירות הללו, הנשים מתות מחמת לידתן. לכאורה כך היא הפשטות, כי לא כתוב לגבי עבירה אחרת שהיא תסתכן בשעת הלידה.

אלא צריך לומר, שאין בזה סכנה כלל. היינו, שהבטיח השי"ת שלא יהיה בזה סכנה לעולם. ומה שאירע שמתות בשעת לידתן – הרי קורה שאשה מתה ח"ו בשעת לידתה. א"כ מה הפירוש? הרי אתה אומר שאין סכנה? אלא, הוא רק מחמת שמחוייבות עונש, כדתנן בשבת דף ל"א על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן. ולפ"ז הוא רק בלידה בזמנה, שעל זה איכא הבטחת השי"ת בבריאתו ובציורי העשה דפ"ר שלא תסתכן, דהעונש בשביל חטא דעץ הדעת הוא רק יסורים דחבלי לידה ולא מיתה ח"ו.

דהיינו, הוא שואל על עצמו, הרי כתוב [בראשית ג', ט"ז] הִרְבָּה אֲרָבָה עֲצָבוֹנָךְ וְהִרְבָּךְ בְּעֶצֶב תִּלְדִּי בָנִים? לכן הוא אומר, כי 'בעצב תלדי בנים', הכוונה שיהיה צער וייסורים, זהו אכן דבר קשה, בודאי זה לא דבר קל. אבל לא עד כדי למות מכך. אבל כאשר אתם רוצים להקדים את הלידה, לא כפי שרצה הקב"ה, אם אתם בני האדם מתחכמים ועושים וכו', על כך לא דיברתי. הקב"ה אומר, שיהיה הריון ולידה, וזה על אחריותי. אבל אם אתם רוצים להקדים זאת לפני הזמן, מכל מיני שיקולים, על כך לא הבטחתי, בזה תסתדרו לבד.

אבל כשרוצין להקדים הלידה שלא כפי שהיה צריך להיות, ליכא ע"ז הבטחתו. וממילא נכנסה לסכנה דלידה, שלולא הבטחת השי"ת הרי זה סכנה, ולכן הוא דבר אסור לעשות תחבולות להקדים לידה, אם לא כשאיכא סכנה לחכות. אם ישנה סכנה, אני מסכים. אם הרופאים אומרים, שאם יחכו לזמן הרגיל – עד שיהיו צירים ותלד – ישנה סכנה, אזי הדבר נכון, ואני מסכים איתכם שצריך לעשות. אבל אם אין סיבות, לצערינו ישנם כאלה שהדבר נוח להם, הם בוחרים באיזה יום ללדת, כי הם רוצים שזה יהיה מתוכנן, זאת אל תעשו דברים כאלה, כי אז אתם ח"ו נכנסים לסכנה, והקב"ה על זה לא הבטיח. כך דעת האיגרות משה.

אבל וכי אין נשים צדקניות, אשר מתו בשעת הלידה? כעת זה לצד ההפוך. הרי כתוב [בראשית ל"ה, ט"ז] וַתֵּלֶד רָחֵל וַתִּקְשׁ בְּלִדְתָּהּ. וכי ח"ו היא לא היתה צדיקה?

צריכים להבין בעצם, מה כתוב לנו כאן במשנה. ולכאורה נראה, שישנה בכך מחלוקת, כדלקמן.

בגמרא במסכת שבת [דף ל"א ע"ב] כתוב כך, נדה מאי טעמא? א"ר יצחק, היא קלקלה בחדרי בטנה, לפיכך תלקה בחדרי בטנה. תינח נדה, חלה והדלקת הנר מאי איכא למימר? כדררש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא, אמר הקב"ה, רביעית דם נתתי בכם, על עסקי דם הזהרתי אתכם. ראשית קראתי אתכם, על עסקי ראשית הזהרתי אתכם. נשמה שנתתי בכם קרויה נר, על עסקי נר הזהרתי אתכם. אם אתם מקיימים אותם, מוטב. ואם לאו, הריני נוטל נשמתכם. ומ"ש בשעת לידתה? אמר רבא, נפל תורא חדר לסכינא.

או כפי הידוע מה שמובא בבראשית רבה, מה שרש"י מביא שם [ד"ה הריני], וכן האבודרהם, היא איבדה חלתו של עולם, שעל ידה נטרד אדם הראשון שנתרם כחלה, וכיבתה נרו של עולם ושפכה דמו.

א"כ לכאורה משמע, כי ישנו עניין, רק בשלושת הדברים הללו.

אבל אומר מהר"ר משה דוד וואלי, תלמיד חבר של הרמח"ל – בעל מסילת ישרים, הוא היה מקובל אלהי וגדול, זכינו רק בדור שלנו לספריו, הוא כותב כי לכאורה כיצד זה שישנן נשים שעוברות ודאי על המצוות הללו, נדה חלה והדלקת הנר, ובכל זאת הן לא מתות בלידה? מה נענה על כך?

הוא אומר כך, צער ההריון הוא מרובה וארוך, שאלמלא כח הגזירה לא היו השבעה והתשעה

חדשים, אלא האשה היתה טוענת ופורקת בכל יום, כמו שיהיה לעתיד לבא כשיוסר המונע מן העולם. והוציאוהו רז"ל ממה שנאמר, הרה ויולדת יחדיו. באותו היום, היא תהרה ותלד. כפי שכתוב, עתידה אשה שתלד בכל יום [שבת דף ל' ע"ב]. ללא צער. כמו תורנגולת. זהו מה שהיה צריך להיות לכתחילה. לולא החטא של חוה, לא היו קשיים.

והוא בודאי הפירוש העיקרי. כי החפץ להטיב, לא ימנע את הטוב אלא בעוד שיש הרע בעולם. רק בגלל שישנו רע בעולם, ישנם צערים בעולם. וגם צער הלידה, כבר ידוע שהוא צער כל כך גדול, עד שהאשה באותו הזמן היא קרובה למיתה יותר מן החיים. והוא סוד גדול, כי לפתח חטאת רובין, שהוא מקום יניקתו ותוקף אחיזתו אחר החטא, ולכן הוא קופץ בקטרוגו כל מה שאפשר. הוא אומר, כי שם היא היניקה של הסטרא אחרא, והוא קופץ. ישנו קיטרוג גדול על העניין הזה.

והשי"ת שהמפתח בידו, מפשפש במעשיה של אותה אשה. ואם לא עברה בג' מצות הידועות המוטלות עליה, אינו חושש כלל לקטרוגו של המשטין, ומיד פותח את רחמה.

כעת תשמעו מה הוא מוסיף, ולפעמים אע"פ שעברה היולדת על הג' מצות הנזכרים, אינו נמנע השי"ת לפתוח את רחמה, מפני זכותו של הולד היוצא ממעיה, שגלוי וידוע לפניו ית' שעתיד להיות צדיק. למרות שהיא רשעה, אך כיון שצריך ללדת בן, שהוא יהיה צדיק, או מי שיהיה אחריו, היא לא תמות תכף. אבל כשיצא, מיד הוא חוזר וסוגר דלתי בטנה. הוא יחזור בתשובה, יהיה צדיק, ומי יודע מה יעשה. והאם תמות והולד מתקיים. היא יכולה למות חמש דקות אחרי הלידה. כי הצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט.

ועם זה תבין הטעם, למה יש נשים מתות בשעת לדתן. כי האם חטאה, וגם הולד אינו ראוי

ההוא סטרא אחרא לקטרגא. ולזמנין דקדים
ההוא סטר אחרא ועאל וקטריג, ויכיל לנזקאה.

מבאר המתוק מדבש בזה"ל, לפעמים בעונות
האשה, מקדים עצמו צד הסטרא אחרא ונכנס
ומקטרג ויכול להזיק רח"ל, ובפרט אם יש בה
מעונות של נדה וחלה והדלקת הנר. לפי לשונו,
זה לאו דוקא. דהיינו, ג' הדברים הללו הם הכי
גרועים, אבל יכול להיות גם עונות אחרים.

לכאורה בלשון הזה"ק אפשר לדקדק שלא
כדברי האיגרות משה, כי משמע שזאת סכנה
מצד עצמו. כי הזה"ק אומר, 'דהיא שעתא
סכנה'.

כנראה המקור של המתוק מדבש הוא מהרמ"ק
בספרו אור יקר [כרך 11, דף רצ"ה], אבל שם זה
לא כ"כ פשוט, אולי הוא מתכווין לכך ואולי
לא. הוא כותב כך, 'זנטלי אינון קלי', שהם
קולות של צער וכאב על המשבר, והם של
תפלה, והם ראויות להיכל שני, מטעם שתלוי
הלידה בברכים כורעת לילד, והיכל זה הוא
ברכים ודאי. עוד אפשר שהמקטרגים הם
מקטרגים מצד הירך, אם חטאה שגילתה ירכה
בנדתה לבעלה, ולכך הם נכרכים אחר קולה.
ואם ירכה היא כשרה, מיד הם מקדימין ואינם
יכולים לקטרג. ובמתניתין קאמר על שאינן
זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר, והם
שלשה עניינים וכו'.

ובסוף הוא אומר, ואם יש ביד האשה ההיא
עונות, ומכללם אלו השלשה, ואין לה זכות
לתלות, מתאחרת ישועתה וקולה לא ישמע,
ומקדימין המקטרגין ומסכנין אותה.

כאן יש מקום לחקירה נוספת, האם אחת מג'
העבירות, או כל ג' העבירות הללו ביחד.
לכאורה לפי לשונו, הוא לא כותב 'אחת
מאלו', א"כ משמע שלשתם. יש לה עבירות,
וחלק מהן אלו העבירות הללו. טוב, מסתמא
אם האשה אינה נזהרת בדברים האלה, אז בטח
יש לה רשימה גדולה...

לצאת לאויר העולם. ויש נשים מתות אחרי
לדתן, כי האם ראויה למות והולד ראוי
להתקיים. ועל כל פנים מתקיימת הגזרה
הקדמונית של 'בעצב תלדי בנים'.

אם כן אנחנו רואים, כי הדברים האלה הם לא
כל כך קבועים ופשוטים, אלא יש בכך פרטים.

בספר תשב"י על פרשיות התורה [ליקוטים מספר
"עת ספור", עמ' 214] כתב כך, איתא בפרק במה
מדליקין, נשים מתות בשעת לידתן על שאינן
זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר. ולפעמים
גם תמימות ושלמות הנזהרות באלו, מתות
בשעת לידתן. אל תחשוב שהן ח"ו לא בסדר.
והוא אומר לכך טעם מעניין, שלא תבטל
הבחירה, לכן כשלו בעון אחרות.

שלא תבטל הבחירה. דהיינו, אם כל אלה שלא
ישמרו תורה ומצוות ייענשו, הבחירה נשללת.
יש בעולם שתי דרכים, שומר י"י את פל אהביו
וְאֵת כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד [תהלים קמ"ה, כ'], זה לא
הנהגה של העולם שלנו, אנחנו בהנהגה של
הסתר פנים. אם תהיה הנהגה ברורה, שהצדיקה
תלד והרשעה תמות, א"כ נגמר, אף אחד לא
ירצה לעשות עבירות, כי רואים את החלוקה
הזאת ברורה בעיניים. חייב תמיד שתישאר
בחירה, תמיד צריך להיות שיהיה יוצא דופן.

וזה שנאמר [שמות כ"א, כ"ג] וְאִם אָסוֹן יִהְיֶה
וְנִתְּתָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ. ומיתת רחל תוכיח.
לדעתו היא נכללת בעון אחרות, אולי בגלל
שלא מיחתה בהן. או סיבות אחרות.

בזהר הקדוש בפרשת פקודי [דף רנ"ה ע"ב]
כתוב, שיש חילות של קדושה, מלאכים
הממונים על המשבר, והם נותנים את הקולות
של היולדות. וז"ל, אלין ממנן על משבר, ונטלי
אינון קלי דנשין, ומנחן לון קמי ההוא היכלא.
וכד ההוא סטרא אחרא אתי לקטרגא בהאיי
שעתא, דאיהו שעתא דסכנה, קיימי אלין
ואעלין הני קלי לממנא דעל פתחא, ולא יכיל

אבל בנ"ד, אפשר להבין מלשונו 'מסכנים אותה', דהיינו שהעבירות מסכנים אותה, כהבנת האגרו"מ. אבל לפי לשון הזה"ק שהבאנו מקודם, אפשר להבין שגם בלי העוונות הם מסכנים אותה. מבחינת דיוק הלשוניות, יש פנים לכאן ולכאן.

גם בספר מרכבות ארגמן [סימן י"א דף ק"ל] הביא את דברי הזה"ק הללו בזה"ל, וראה בזה"ל פקודי [רנ"ה:] שישנם מלאכים שנוטלים את קולות האשה שזועקת בשעה שיושבת על המשבר, ובאותה שעה הסטרא אחרא מגיע לקטרג, ולפעמים עוונותיה של האשה רבו ולכן נענשת ומתה, ובפרט כשיש בידה עוון נדה חלה והדלקת הנר. ע"ש ובמתוק מדבש. כלומר, העוונות שלה באופן כללי רבו, ושלושת העבירות הללו – שהן המצוות המיוחדות לנשים, הן עיקר הקטרוג. טוב, בסדר.

אסכך, לגבי אלה שהן בכלל מאומות העולם, אפשר להגיד שלגביהן 'חלה ונדה' והדלקת הנר זה לא השיקול, כי רק אצל עם ישראל זהו השיקול כמובן. אצלן ישנו שיקול אחר, לא כתוב על מה הגויות ימותו. אבל לגבי מי שאנחנו יודעים יהודיות שהן רשעות, שלא חסר להן עבירות, יש להן בשפע, שודאי שהיא עוברת על הדברים האלה, איך זה שבפועל רואים שרובם ככולם לא מתים? כיצד אפשר להבין זאת?

חושבני כי התשובה לכך היא, על פי מה שכבר דיברנו בעבר [שיעור מוצש"ק בשלח התש"ע] לגבי עניינים אחרים. זהו דבר יסודי מאד באמונה, שכותב בעל תפארת ישראל בדרוש אורח חיים [אחרי מסכת סנהדרין].

הוא דן לגבי ענשים של כרת ח"ו, כגון אדם שאוכל חמץ בפסח, או שאר עבירות של כריתות, ישנם אנשים שבודאי – בלי שום ספק – הם עוברים עליהם, לא מדובר על אדם שאינך יודע מה הוא עושה בסתר, אלא על

אדם שאוכל חמץ בגלוי בפסח, הרי כתוב 'ונכרתה הנפש ההיא', א"כ מדוע הוא לא מת? איפה הכרת שלו?

לפני כן הוא דן, מה זה בעצם כרת? לפעמים כתוב [עי' גמ' מועד קטן דף כ"ח], שהוא מת לפני גיל ששים. יש כרת, שבניו הקטנים מתים, 'ערירים ימות'. יש כאלה, שהכרת הוא של הנפש. הרמב"ם כותב, שהוא לא יזכה לטובה הצפונה לעתיד לבוא. אם המדובר בעונש לעת"ל, על כך לא מדברים. לא ראינו עדיין אם הוא נענש, או שלא. אבל יש את הכרת, מה שמוזכר בחז"ל, שהוא מת לפני גיל ששים, שגם בניו הקטנים ימותו. וזאת אפשר לנו לראות בעינינו.

כותב התפארת ישראל כך, הכרת, ידענו שהוא העונש היותר נורא שיכול לפגוש לאדם, ויתפשט על עצמו על הגוף ועל הנפש, שניהן יתאספו לגמרי. הכרת שבגוף, אמרו חז"ל מ"ק [דף כ"ח ע"א] שהמחוייב כרת, מת קודם ששיגי שנת הששים, ושגם בניו הקטנים מתים וכו'.

אמנם קשה, דהרי נראה כמה חייבי כרתות כבועלי נדות ומחללי שבתות, וביותר מומרים שעוברים על כל מצוות התורה היותר חמורות, ואפ"ה לפעמים מזקינים, ונעשים זקנים ושבים כזקני אשמאי. וכי ס"ד שח"ו תאמר לנו תורתנו הקדושה, דבר שנראה כ"כ הרבה פעמים בהיפך.

התשובה לכך היא, שהאדם הזה מגיע הרבה פעמים לסכנה של מחלה, והוא הולך לרופא, אם לא הרופא הוא היה אמור למות, אם לא היו עושים לו ניתוח הוא היה הולך לאבדון, הרופא אומר לו אני לא יודע מה לעשות לך אבל יש בית חולים בארה"ב, שם יש רופא מומחה שיטפל בך, ואותו אדם משלם ונוסע עד שם וכו', מוציא הוצאות ומבריא. נו, מה לעשות? וכי הקב"ה ישנה את הטבע? הקב"ה אינו משנה את הטבע. עפ"י הטבע והרפואות, האדם הזה

טעם לפטירת הצדקניות רחל אמנו, ואשת פינחס,
ומיכל בת שאול, בשעת לידתן.

חז"ל אומרים [בראשית רבה פרשה פ"ב] שישנן
שלוש נשים שמתו מחמת לידתן, אמנם בודאי
יש הרבה יותר, אבל הכוונה לשלוש נשים
המוזכרות במקרא, רחל אמנו [בפרשת וישלח],
אשת פינחס בנו של עלי הכהן [בהתחלת שמואל
ב'], ומיכל בת שאול, כפי שנאמר [שמואל ב' ו',
כ"ג] וּלְמִיכָל בַּת שָׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ יָלֵד עַד יוֹם
מוֹתָהּ, אבל 'ביום מותה' היה לה, דהיינו היא
מתה בלידתה.

כך כתוב שם, שלש הן שנתקשו בשעת לידתן
ומתו כשהן חיות – פי' יולדות – ואלו הן, רחל,
ואשת פינחס, ומיכל בת שאול.

מה היה העון של רחל? אומר הלקח טוב
בפסיקתא זוטרתא לרבי טוביה, שזה בגלל
הקללה של יעקב אבינו, כפי שנאמר [בראשית
ל"א, ל"ב] עַם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יַחֲיֶה.
קללת חכם, אפילו על תנאי היא באה [מכות דף
י"א ע"א].

ובזוה"ק [בפרשת וישלח דף קע"ה ע"א] כתוב,
שהעון שבגללה מתה רחל, זה בגלל שיעקב
אבינו איחר את הנדר שלו. יעקב אבינו אמר,
וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֲשֹׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לְךָ [בראשית
כ"ח, כ"ב], והוא לא עשה זאת מיד כשהוא זכה
לנכסים ולעושר וכו', ואז קיטרג השטן, כפי
שכתוב [שבת דף ל"ב ע"ב] בעון נדרים אשתו של
אדם מתה.

ולגבי מיכל בת שאול, זה מובן לפי מה שכתוב
[שמואל שם], וְהָיָה אֲרֹן יְיָ בָּא עִיר דָּוִד, וּמִיכָל
בַּת שָׁאוּל נִשְׁקָפָה בְּעַד הַחֲלוֹן, וַתֵּרָא אֶת הַמֶּלֶךְ
דָּוִד מִפֶּהוּ וּמִכַּרְכָּר לִפְנֵי יְיָ, וַתִּבֶּז לוֹ בִּלְבָבָהּ.
ובהמשך כתוב, וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת בֵּיתוֹ,
וַתֵּצֵא מִיכָל בַּת שָׁאוּל לְקִרְאֵת דָּוִד וַתֵּאמֶר, מַה
נִכְבַּד הָיִים מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי
אֲמָהוֹת עֲבָדָיו בְּהִגְלוֹת נְגִלוֹת אֶחָד הָרָקִים. כיון
שמיכל זילזלה בדוד, ולמיכל בת שאול לא

יחיה. אכן האדם הזה היה צריך למות, אבל הוא
עוקף זאת. ברם, סוף סוף הוא לא יברח
מהקב"ה.

דהנה הקב"ה חתם עולמו בגושפנקא דמלכא,
חותם הטבע, אשר לא ישנהו כל כך בנקל. ולכן
המחויב כרת, אשריהו אם היה מקבל ענשו
שהוקבע לו. אולם אם יכריח בכח הטבע, שלא
ישיגהו העונש ההוא, שישמור היטב בריאותו,
וכשיחלה מעט, עד מהרה יקרא לרופא מומחה,
והוא יתן לו סמים כחיים שטבעם שירפאוהו, וכי
ס"ד שמשום שוטה זה שקלקל, ישנה הקב"ה
טבע עולמו? וכו'. אותו אדם אכן היה צריך
למות, אם הוא לא היה מטפל בכך. אבל כיון
שהוא מטפל, היה עדיף לו שיקבל את העונש
בולם הזה, ימות לפני גיל ששים, ובעולם הבא
יזכה בדברים אחרים. זהו כמו שכתוב [בגמ'
עבודה זרה דף נ"ה] לגבי אלה שהולכים לעבודה
זרה ומתרפאים, אם הגיעה השעה שהוא צריך
להתרפא, וכי מפני השוטים שקילקלו, הקב"ה
ישנה את העולם?

אבל, אוי לו לאחר, שהכריח על ידי הטבע
להבורא יתברך כביכול להחליף עמו, שיקבל
החוטא עונש נצחי בעוה"ב בעד עונש עובר
העוה"ז, שלא היו רק בקיצור ימיו. דלפי אומד
זה, יאריך ויוקשה ענשו ויסורי זיקוקו בעוה"ב,
כדי לנקות הניצוץ יפה קודם שיכבה לו הנר
התחתון הוא הנפש הבהמי בחיוב כרת הנ"ל.
הוא הזיק לעצמו. עדיף היה לו את העונש הקל
יותר.

גם בנדון דידן, היולדת הרשעה תינצל
באמצעות השכלולים הרפואיים, אבל לא חסר
מחלות אחרות וגרועות יותר רח"ל.

שאלה מהקהל: אולי אפשר לומר תשובה
נוספת, שעליהן השטן לא מקטרג.

תשובת מרן שליט"א: יפה מאד. יתכן. הן
שביות בידו. רק על הכשרות הוא מקטרג, כמו
על ישראל מכל אומות העולם.

הָיָה לָהּ יָלֵד עַד יוֹם מוֹתָהּ. מזה שנשמך העניין פסוק לאחר מכן, א"כ מובן שזהו ענשה, כיון שהיא ביזתה אותו.

גם בבראשית רבה, וגם במדרש שמואל, כתוב את העניין הזה, ששלושת נשים אלו מתו מחמת לידתן.

כך אומר הלקח טוב, זולד רחל ותקש בלדתה, מלמד שאין האשה נבדקת אלא בשעת לידה, והיינו דתנן על שלשה דברים נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בחלה בנדה ובהדלקת הנר. ואע"פ שבכל אלו הג' לא נתחייבה רחל אמנו, מ"מ לפי שנאמר 'עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה', נענשה רחל, ולא נגבה דינה אלא בשעת לידתה. והיינו דאמרי אינשי, נפל תורא (חדוד) [חדוד] סכינא. וכן האנשים, אין נגבה דינם אלא במקום סכנה, כגון גשר וקיר נטוי וספינה, וכל מקום שיש בו סכנה מזכירין לו עונותיו. מקטרגים עליו, ובמצב הזה נפקד עונו.

לשון הזה"ק שהובא לעיל הוא כדלקמן, בגין דיעקב, אחר נדריה דנדר קמי קודשא ב"ה, אתתקף דינא על ידא דמקטרגא דקטריג עליה דיעקב, ובעא דינא בשעתא דסכנה דהות רחל בה. אמר קמי קב"ה, והא יעקב נדר נדריה ולא שלים, והא איהו תקיף מכלא, בעותרא ובבנין בכל מה דאצטריך, ולא שלים נדריה דנדר קמך, ולא נסבת עונשא מניה. מיד, ותלד רחל ותקש בלדתה. מאי ותקש, דאתקשי דינא לעילא גבי מלאך המות, ואתענש יעקב בהאיי וכו'.

החיד"א דן שם בהגהותיו, כי לפי הגמרא זה לא חייב להיות כך, כי הדבר תלוי בחילוקי דעות האם איחור נדר זאת סיבה, או שזאת לא סיבה. בכל אופן, זה אחת משתי הסיבות האלה.

לגבי אשת פינחס, לכאורה הטעם לא מפורש. אבל בס"ד מצאתי בספר נזר הקודש ופרשת

וישלח, הוא אולי היחידי שמדבר על העניין הזה, ובדרך אגב הוא אומר עוד חידוש. וז"ל, ואע"ג דהתם אמרין הכי, על הג' עבירות נדה חלה והדלקת הנר, ואלו ג' הנזכרים בכאן ודאי לא נחשדו בכך, אינה טענה. דהתם לא אמרין הכי אלא בסתמא, אבל לפעמים מתים גם בשאר עונות קלים, דלעולם השטן מקטרג בשעת הסכנה. הוא אומר שזה לא תמיד, דהיינו זהו אינו כלל. מה שכתוב על שלוש עבירות וכו', זה בדרך כלל. אבל ישנם מקרים, לפעמים יכולות להיות סיבות אחרות. זה לא מצוי, אבל גם זה קיים. והוא מביא לכך קצת ראיה מן הגמ', שבעון איחור נדרים מתה רחל, א"כ רואים שישנן עוד סיבות אחרות, לאו דוקא שלושת אלה.

אח"כ הוא אומר לגבי אשת פינחס, אפשר שמתה בעון בעלה שחטא. הרי כתוב שבני עלי היו בני בליעל, והאשה היא 'פלג גופא', או שהיא קשורה לעון מפני שלא מיחתה בו, אז היא מתה. אי אפשר לומר לכאורה שזה כדי שהוא יסבול ממיתתה, שהרי בשעת לידתה הוא כבר מת, כמפורש בנביא שם. אנחנו לא יודעים את חשבונות הקב"ה בשמים, אבל לכל הפחות יש לנו קצת הבנה, כיוון מועט להבין את העניין הזה. שנדע כי כל דרכיו משפט וגו'.

תירוצן להשגות על דברי האגרות משה לגבי סכנת הלידה, תירוצן עפ"י המתבאר שלולא הטיפול בה היא תהיה בסכנה.

נחזור לדברי האיגרות משה [שהבאנו לעיל], האומר כי הלידה זה בכלל לא סכנה.

בספר משנה הלכות וחלק ט' סימן קפ"ד, 'הקהיל עליו קהילות', השיב עליו חבילות של קושיות, בדבר השאלה של זירוז לידה כדי למחר חבלי לידה.

הוא כותב כך, בדבר שאלתו באשה מעוברת בחדש התשיעי, שהמציאו הרופאים שאפשר להגביל זמן הלידה כפי רצונם על ידי זריקה

ותמהני על ידי"נ גאון הדור מוהרמ"פ שליט"א בספרו איגרות משה יו"ד סי' ע"ד ח"ב שכתב בפשיטות דלידה בזמנה כדרך הנשים לא נחשב לסכנה, וגם הא ציוה השי"ת להוליד בנים ולא מסתבר שיהא הציווי ליכנס בסכנה בשביל קיום עשה זו דפ"ו. אלא צריך לומר שאין בזה סכנה כלל היינו שהבטיח הקב"ה שלא יהא סכנה לעולם ומה שאירע שמתות בשעת לידתן הוי רק מחמת שמחויבות עונש ע"ש. והוא פלא שהרי מפורש כתב רש"י ותוס' דלידה בזמנה סכנה היא. ולדעת התוס' ע"פ רוב מסתכנות ממש.

ועוד סתירה גדולה, מאמנו רחל שמתה בשעת לידת בנימין ותקש בלדתה ויהי בהקשתה בלדתה וגו' ויהי בצאת נפשה כי מתה, וח"ו לומר על אמנו רחל שח"ו מהני חטאי מתה. ואם הבטיח הקב"ה דמשום מצוה לא תמות לעולם משעת לידה, אמאי מתה וכו'. על כך כבר ענינו. ויעו"ש"ב.

גם בשו"ת שבט הלוי [חלק ששי סימן קכ"ח] כתב כך, עיקר שאלתו בענין הנהוג היום להקדים הלידה ע"י תחבולות שונות אי אריך למיעבד כן, ובתוך דבריו הזכיר מש"כ הגר"מ פינשטיין שליט"א בס' אג"מ חיו"ד ח"ב סי' ע"ד שכ' דאין בלידה עצמה משום סכנה, ומה שמתות בו הוא משום הג' עבירות אשר נשים מתות בשעת לידתן [בשבת ל"א], והבטחת השי"ת שלא תארע לה כל רע בלידה רגילה שהיא בגדר צווי מנהג העולם, לא כן בלידה מוקדמת שאין הבטחה ע"ז אתו"ד.

הנה דברים אלה אינם מתקבלים על הלב, כי דבר פשוט דהסכנה היא בעצם הלידה, ומכל הראיות שהביא כבו' בשם ס' משנה הלכות.

ופשטות לשון הרמב"ם פ"ב הי"א מהל' שבת, היולדת כשכורעת לילד ה"ה בסכנת נפשות ומחללין עליה את השבת. פשוטן של דברים, דעצם הלידה היא סכנה, דלא כבעל אג"מ

שנותנים לאשה, ועי"ז תמהר לקבל חבלי לידה ויוציא הולד, או ע"י ניתוח הנקרא בפי חז"ל יוצא דופן, אי שפיר דמי לעשות כן. ודבר זה נח לכל, לאשה, ולבעל, ולרופא. לאשה, שתוכל לסדר הכל ולא תצטרך לרוץ בבהלה לביה"ח, פעם באמצע הלילה פעם בשבת וצריכין לחלל שבת, או שהבעל לא יהיה בבית וכיוצא בו, וגם לפעמים שהרופא לא יהיה בבית. אבל באופן זה הכל הוא מסודר לפי זמן ורצון שניהם וגם הרופא יש לו זמן ואינו ממחר וכו'. כמובן עדיף רופא, ולא ניכנס לכך כעת.

והנה פשוט, דעצם הלידה באשה הוי בגדר סכנה, עיין רש"י במה מדליקין ל"ב ע"א ד"ה אבב חוטרא מילי בא"ד גדרות צאן מתרגמינן חוטרא דעאן (במדבר ל"ב) כלומר האשה כשהיא בבריאות, פעמים שזכויותיה תולין ואין כח במקטרג להזכיר עונה. אבל משהגיעה לפתח הסכנה וצריכה לנסים, שם מזכירין עונותיה ומעשיה, אם ראויה היא לנס אם לאו. עוד שם בד"ה אבב בזיוני פירש"י במקום שיש הפסד עוני לא אחי ולא מרחמי, כך בשעת הסכנה הורע מזלה וחשיבותה, וחדלו פרקליטין שלה ע"כ. הנה מבואר מדברי רש"י דשעת לידה הו"ל שעת הסכנה, דלידה עצמה היא סכנה לאשה. גם בתוס' כתובות דף פ"ג ע"ב ד"ה מיתה שכיחא, פי' התוס' משום דרוב פעמים מסתכנת בלידה עיי"ש. מפורש דרוב פעמים אשה מסתכנת בלידה, והיא סכנה לאשה בעצם ע"פ רוב עכ"פ. עוד ראיה מגמ' ברכות דף כ"ט ע"ב רבי יהושע אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה וכו' בכל פרשת הָעֶבֶר. ופריך מאי פרשת העבור, אמר רב חסדא אמר מר עוקבא אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עֲבָרָה יהיו כל צרכיהם לפניך. נראה דאשה עוברת, פשיטא ליה למר עוקבא שהיא בסכנה. ולכן אמר רבי יהושע המהלך במקום סכנה כאשה עוברת. ובמשנה ס"פ מפנין קב"ח ע"ב מבואר דיוולדת היא כחולה שיש בו סכנה וכו', הוא מביא רשימה ארוכה מהש"ס, שרואים שזאת סכנה.

דאפיק לישנא שאין בזה סכנה כלל, מהבטחת הקב"ה שלא יארע להן תקלה לעולם. והרי הרמב"ן למד מדין המבואר ביולדת, דאם אפשר לשנות צריכים לשנות צריכים לשנות. הרי הרמב"ן אומר, שביולדת צריך לשנות כמו שבחולה צריך לשנות. א"כ כיצד אתה אומר שיוולדת היא בכלל לא סכנה? ואם יש הבדל במהות הסכנה, דבעצם אין סכנה כלל בלידה אי לאו ג' עבירות, א"כ איך אפשר לדמות הנושאים.

ואפילו למה שכו' הרמב"ם דדוקא ביולדת צריך לשנות, לא בשאר חולי שיש בו סכנה, (כדיות) [כדיוק] הה"מ מלשון הרמב"ם שם, הלא כ' הה"מ בטעם הדבר מפני שכאב היולדת וחבליה הם כדבר טבעי לה ואין אחת מאלף מתה מחמת לידה, ולפיכך החמירו לשנות במקום שאפשר ולא החמירו בחולה ע"כ. פי' דמה"ת גם ביולדת היתר גמור הוא, אלא שיש הבדל מדרבנן בין סכנה טבעית לסכנה בלתי טבעית, אבל כך רצון השי"ת שתבא לידי סכנה בעת לידתה, ושוב תתרפא, ומה"ת מספר האחוזים של מיתה אינו קובע כלל אפי' מיעוט עצום, כמבואר כ"ז בש"ס יומא ובשו"ע או"ח סי' שכ"ט. ולדעת האג"מ שכו' שאין בעצם הלידה סכנה כלל, רק החטא גורם, וא"כ ההבדל גדול, ולא הי' צריך הה"מ לכל דבריו.

הרי הרב המגיד בא להגיד חילוק, שיוולדת אפי' אחת מאלף לא מתה. לכאורה מה הנדון. לפי דבריו, הרי אתה אומר שבכלל אין סכנה ביולדת, א"כ בטח שישנו הבדל גדול. למה הרב המגיד צריך להסביר את החילוק, שביולדת צריך שינוי ובחולה לא, כיון שאחת מאלף לא מתה. הרי לדבריו, הדבר פשוט מאד, יולדת זה לא סכנה, וחולה זה כן סכנה, לכן כאן לא צריך שינוי. על מה כל החרדה הזאת.

שאלה מהקהל: לפי דבריהם, למה מותר לאשה להיכנס להריון? הרי בכך היא מכניסה את עצמה לסכנה?

תשובת מרן שליט"א: כנראה אפי' שהיא לא חייבת, אבל זו מצוה. אין הכי נמי, אם היא לא רוצה, היא לא חייבת.

שאלה מהקהל: בשביל מצוה צריך להיכנס לסכנה?

תשובת מרן שליט"א: זה מותר. יש היתר בזה. אבל לא מחייבים אותה להתחתן. אם היא לא רוצה, שלא תתחתן.

שאלה מהקהל: כוונתי לשאול, למה זה מותר? אם זאת סכנה, כיצד זה מותר?

תשובת מרן שליט"א: כיון שזאת סכנה רחוקה. לפי הרב המגיד זה מובן, כי אפי' אחת מאלף לא מתה. פחות ממיעוטא דמיעוטא. הרי לכל אדם שעובר בכביש, יש ח"ו סכנה רחוקה. וכל כה"ג.

לגופו של עניין, חושבני כי בודאי שלא נעלם מעיני האיגרות משה, כל הראיות הללו שלידה זה סכנה. אבל לפי מה שהקדמנו לעיל, נראה כי הדבר פשוט מאד. זאת סכנה, רק אם היולדת תהיה לבדה, אבל אם מטפלים בה, אז זה לא סכנה. כאשר האג"מ אומר שזה לא סכנה, זהו בגלל הטיפול שמטפלים בה. אבל אם לא יטפלו בה, אז זה יהיה סכנה. א"כ הדבר יפה מאד. דהיינו, כל מה שמדברים, כל הנדון הוא בעצם לאחר שמטפלים בה, ממילא שפיר קאמר.

צריך עוד להאריך בנושא זה, ולהסביר עוד כמה דברים, אבל הזמן קצר, בל"נ עוד נמשיך לדבר על כך, אבל ישנם כמה דברים חשובים השייכים לעת ולעונה הזאת.

מכתב בעניין לעיסת לבונה כתרופה לקורונה, ושקלא וטריא האם ומדוע הרפואה המערבית מסרבת לקבל זאת.

שמי --- טל: --- {אינני רופא. אני גר בבני ברק. מלמד בחידר ---}

הנני פונה אליך במכתב קצר וחם בו אני מתאר בפניך עובדות מוחשיות שראיתי במו עיני בקשר ליעילותו של עץ מרפא ידוע ששמו 'שרף עץ הלבונה' במיגור תסמיני הקורונה מאנשים (תוך 24 עד 48 שעות), ובניקוי הגוף מקורונה {להיות שלילי בבדיקה} תוך כשבוע וחצי.

ובכן הכל התחיל כשבועיים לפני חג הפסח בתחילת חודש ניסן.

נודע לי על אשה מבית שמש בשם רבקה שרגל (טל': 054-8538564) המתמחה קלינית בצמחי מרפא עם ניסיון של עשרות שנים שהיתה משתמשת בשרף עץ הלבונה לרפא תוך יום אחד שפעת, וירוסים וחידקים. ונודע לי שהיא נתנה את גרגירי השרף הזה למשפחת --- שנדבקו בקורונה והיו במצב קשה, הכולל חום ושיעול כבד. ולבעל היה גם סכרת נעורים [שהטלפון שלהם: --- ושל הבעל ---]. האשה שם היתה חלשה שבועיים אחרי לידה. ולא יאומן שאחרי יומיים שלקחו את גרגירי הלבונה --- הבריאו לגמרי! בלי תסמינים כלל. וכעבור שבוע היו שלילי לקורונה. ההוראה היתה: לוקחים 8 גרגירים שזה כ 400 מיליגרם ארבע פעמים ביום! לועסים כמו מסטיק רבע שעה ובולעים.

אחרי ששמעתי את זה, נסעתי לקחת ממנה בחינם! (150 מנות של גרגירי לבונה כדי לחלק בבני ברק וגם לאחותי ואחיינית שלי [העובדת ב---] שהיו חיוביים לקורונה עם חום וכאבים בגרון וקושי נשימתי.

לתדהמתי לא היה גבול כאשר אחותי ואחיינית שלי התקשרו תוך 24 שעות לספר שעברו להם כל התסמינים, הם מסוגלים לעמוד ולתפקד רגיל! [ושבוע וחצי אחרי זה קיבלו כבר בפעם השנייה תשובה שלילית לקורונה].

עבדתי כמו מטורף, להתחיל לחלק לאנשים חולים את גרגירי הלבונה שהיו ברשותי.

קיבלתי מכתב מבד"צ שערי שלום, בעיר בית שמש ת"ו, בראשות ידידנו הרה"ג פינחס שפירא שליט"א, בו מובא דבר מאד מעניין, שכדאי לדעת אותו, אם כי אני לא 'סוגר' את הנושא, אדרבה אני עוד רוצה לראות ולשמוע אם יש לכם עוד מה להוסיף בנושא.

הם כותבים כך, ורפא ירפא - הודעה קריטית לחולי קורונה.

הובא לידיעתנו מחקרים רבים המצביעים בבירור על כך, שהדרך היעילה ביותר הידועה עד כה לרפואה ממחלת הקורונה, הינה שרף המופק מצמח הלבונה, מסוג בוסוויליה קרטירי, שהינו אחד מסממני הקטורת שבמקדש. כאשר הדרך המקובלת הינה לעיסת 8 גרגירים בינוניים למשך חצי שעה כלעיסת המסטיק (ואח"כ לבלוע), ארבע פעמים ביום. ולסובלים מירידה ברמת הסוכר או מירידה בלחץ הדם, יש להיוועץ במומחה נטרופתיה (צמחי מרפא) על המינון הרצוי.

ישנה תרופה לקורונה.

לכאורה דבר זה הוא לא כ"כ חידוש, אבל החידוש הוא בהמשך הדברים. יודעים זאת כבר הרבה זמן, ולא הבנתי למה כל הרופאים מתעלמים מהנושא הזה? מדוע לא מתייחסים לכך?

עוד לפני כן קיבלתי מכתב נוסף, מישהו שלח מכתב ואף פירסם זאת, [לתועלת המעיינים, המכתב הובא במלואו. העורך], אנא אל תזלזל במה שאני כותב לך, כי הכל אמת! ואינני מחפש כאן לא כבוד ולא כסף ולא כלום. רק לגלות לך תופעה מדהימה שמחובתכם כממונים ואחראיים על בריאותינו לבדוק ולטפל בזה! וכמובן עומד מאחורי זה הצלת נפשות, שאין למעלה מזה. והעלמת עין מהעובדות המובאות כאן דומה לשפיכות דמים ממש!

התחלתי במעגל המשפחתי הקרוב אלי: שכנים, מכרים, תושבים הסמוכים אלי ברחוב, ואף התקשרתי לכמה קווי טלפון שידעתי שיש שם מאזינים רבים, וספרתי על ההצלחה המופלאה בלקיחת גרגירי שרף הלבונה הנקרא בלעז בוסוויליה קריטי. לאחר שנגמר לי הגרגרים, אמרתי לאנשים שיחפשו בחנויות טבע ויקחו כמה פעמים ביום.

התגובות שזרמו אלי, גרמו לי רעדה! מדובר בהצלחה של מאה אחוז – פשוטו כמשמעו! שני השכנים שגרים מעלי [רחוב ---] שהיו להם תסמינים מובהקים של קורונה וחלקם הובחנו כחיוביים: משפחת ---, ומשפחת ---, התרפאו מידית. אחד השכנים שנאבד לו חוש הטעם המשיך לקחת עוד כמה ימים וגם זה חזר לו. כל שכן המשיך להפיץ את ההצלחה הלאה. כתוצאה מזה הגיע אלי הרב --- שגר בסמוך אלי ברחוב --- שאשתו אושפזה עם דלקת ראות ועם תסמיני קורונה, והוא מיד הביא לה את הלבונה, לאחר יומיים שחררו אותה מאשפוז לביתה. הוא התקשר אלי ואמר שאת הנס הרפואי הזה זוקף רק לזכות הלבונה, לא יאומן כי יסופר.

באותו יום התקשר אלי זמר ידוע מבני ברק בשם אבי בן ישראל [טלפון: 0547580058] וביקש דחוף לבונה לו ולאשתו שהיא עם תסמינים קשים מאד, שוכבת במיטה בלא כח לזוז. הבאתי לו לבונה ובקשתי שאם רואה שיפור שיודיע לי ויפרסם את הנס! לאחר יומיים התקשר וסיפר לי בהתלהבות שהוא מקיים את הבטחתו, אשתו קמה לתחיה ממש וגם הוא החלים לגמרי. הוא דיבר על כך ברדיו קול-ברמה ומאז התרבו הפניות והבקשות ללבונה בקצב מסחרר... ופתחנו כארבעים מוקדים בארץ לחלוקת לבונה [הטלפונים והכתובות של כל המפיצים בארץ ניתן לשלוח לכם בכל רגע שתבקשו]. תוך יומיים קנינו כמות של כשבעים קילו לבונה [כאשר מנה המרפא לאדם אחד זה פחות מ 10 גרם].

אשה אחת מבוגרת מבית אבות ויזניץ בני ברק חילקה למספר לא מבוטל של מבוגרים שהיו להם תסמינים ועוד. לא פונו למלוניות כי עוד לא הגיעו להם תשובות מהבדיקות. וראה פלא פלאות המבוגרות שלקחו מהלבונה – חזרו אליה וספרו לה שהרבה יותר קל להם לנשום ותוך יום וחצי הרגישו שיפור אדיר במצבם.

קיצרתי מאד בסיפור כי העיקר זה התכלס! תנו לנו רשות להכניס את זה לבתי אבות! לבתי חולים! תבדקו את זה! אני לא רופא, אבל יש לי עובדות בשטח! הכל חינם אין כסף! הלבונה עולה פרוטות!

להוכחה על אמיתות דברי אני מצרף לכם במכתבי זה שמות של חולים מכל רחבי הארץ עם טלפונים שלהם שלקחו מהלבונה לפי ההוראות: 4 פעמים ביום 8 גרגירים קטנטנים כל פעם, ולועס בפה רבע שעה – ובולע!

האנשים הללו ראו שינוי ומהפך לאחר יום או מקסימום יומיים – נעלמו להם תסמיני הקורונה. ורבים מהם שהיו חיוביים, קבלו תשובה שלישית אחרי שבוע וחצי.

אנא תתקשר ותברר, ותראה בעצמך את האמת הזועקת! הנה השמות המספרים וכו'.

לא הבנתי, איך מתעלמים מכך? חשבתי לעצמי, כי כנראה יש כאן איזה עניין צדדי, אף כי שיטתי. כידוע, הרופאים היום בזמנינו, יש להם ראש אירופאי, מה שלא מובן להם לפי מה שהם למדו רפואה באוניברסיטה, מה שזה לא הולך לפי הכללים שלהם, אם זה דבר שהם לא מבינים, הם לא מתעסקים בו. זאת ידענו כבר. זהו כפי שבעבר, היה ידוע שמרפאים צהבת עם יונים השואבים אותה, והם לא מוכנים לטפל בזה. למרות שבמציאות זה מרפא אנשים, הם לא מתעסקים בזה. יתירה מכך, מזמינים רופאים, אומרים לרופא תבוא לראות במו עיניך, אדם חולה שעושים לו את

שמעתם? אם כן זה כבר מבהיל. כעת הדבר מובן היטב. זה משהו שקשור לנצרות. את החזיר הם מתירים לאכול, אבל לבונה אסור.

הערה מהקהל: כתוב שהלבונה זה רומז על האמהות.

תשובת מרן שליט"א: אכן, וְאֵל גִּבְעַת הַלְבֹנָה [שיר השירים ד', ו']. כך דרשו חז"ל. אולי בגלל כך הם מתרחקים.

מהרי"ץ זיע"א כותב [עץ חיים ח"א דף ע"ז עמוד ב'], כי הלבונה זה לַבָּאן. כבר מהר"י ונה כתב זאת. לַבָּאן אביץ. לבן, כצבע. כך הוא נקרא אצלינו, כיון שהוא לבן. עכ"פ יש מין כזה. זהו אחד מסממני הקטורת.

הם כותבים בהמשך, כמובן שמחובתנו לציין כי כל האמור אינו בגדר מידע ו/או המלצה רפואית, וקל וחומר שאינו מהווה תחליף לייעוץ רפואי מוסמך. זהו ההסבר שלהם.

א"כ מצד אחד נרגעתי, אבל מאידך הדבר לא היה ברור לי, זה נראה קצת משונה, כי אצל הנצרים, כל הטינופת שבעולם מותר לאכול, ופתאום את הלבונה אסור לאכול? מה הקשר שלהם לעניין?

ניסיתי לבדוק זאת בספרים, וראיתי בספר פירוש על אבל רבתי [דף כ"ג], כי ישנו משהו בזה בנצרות. הרי כתוב [במסכת סנהדרין] לגבי הרוגי בית דין, כי מי שנידון למיתה משקים אותו יין מעורב בלבונה. המנהג להשקות את הנידון למיתה יין מעורב בלבונה, משקה משכר המבלבל את חושיו, נזכר גם אצל הנצרים, שנתנו ליש"ו הנצרי לשתות יין מסוך במור, והוא לא לקח. אם כן כנראה שכיון שהוציאו אותו להורג, לפני כן נתנו לו ללעוס זאת, אם כן כנראה זה משהו שקשור לדת שלהם. חשבתי כי אולי זאת הסיבה. אולי הם מפחדים, שאם היהודים ידברו על הנושא הזה, תהיה אנטישמיות בעולם, תתעורר ביתר שאת, יגידו שאתם אשמים וכו', כי זה מזכיר להם מה שנעשה למשיח שלהם.

זה והוא נהיה בריא, קבעו עם הרופא, אבל הוא לא מוכן אפילו לבוא ולראות זאת, כיון שהוא לא יודע כיצד להסביר את זה. א"כ אמרתי, אם הראש שלהם הוא כזה, אם הם מרובעים כאלה, לא מוכנים לקבל מה שלא מוסבר אצלם, או מה שהם לא מבינים. חשבתי כי אולי זהו השיקול.

עוד אמרו לי, כנראה זה לא אצל כל האנשים, לא לכולם הלבונה מרפאה את הקורונה. זה תלוי בסוג הדם שלהם. טוב.

עניין ריפוי מחלת צהבת, באמצעות יונים שמצמידים לטבור החולה את פיהטבעת של היונים והם מתות, כי שואבות את החולי כידוע, מפורסם אצל רבים, מוזכר בס' סגולת ישראל, ובסוף טעמי המנהגים, כרפואה בדוקה ומנוסה. רבים ומבינים יכולים להעיד על כך. הזכרתי זאת גם בשלחן ערוך המקוצר סי' קי"ח סעיף ג', שאין בכך משום צער בעלי חיים. כך כתבו פוסקים רבים. ראיתי אמנם שיש דוחים זאת, במשאות שוא ומדוחים. מפקפקים בטענות מוזרות. ויש מי שהגדיל לומר שזה בכלל דרכי האמורי [עיי' בספר האדם וטבעו דף שי"ד, שמביא כן בשם הרב וייס ראב"ד העדה החרדית. אינני מאמין לו, ובפרט שהמחבר אברהם קורמן, החמיץ בסוף ימיו, וכתב בספריו האחרונים דברי אפיקורוסות, לפי מה ששמעתי ממי שידע ומבין], חס ושלום. זו מציאות. מי שירצה יבוא ויראה במרעיניו.

אבל כעת תשמעו, מה כותבים לנו כאן ממזכירות בד"צ שערי שלום, לאחר בירור נודע לנו, כי הסיבה שבגינה נמנעים כל גורמי הרפואה המערבית (לרבות בארה"ק) מלהמליץ על מרפא זה, הינה בשל כך שדת העבודה זרה הנצרית, אוסרת מכל וכל שימוש בצמח הלבונה, ואף במקרי פיקוח נפש מובהק.

עוד הובא לידיעתנו כי הגב' רבקה שרגל שתחי' מרמת בית שמש מייצעת במומחיות בנושא זה חינוך אין כסף, בטל' 054-853856.

במשנה במסכת עבודה זרה [דף י"ג ע"ב] מובא כך, אלו דברים אסורים למכור לעובד כוכבים, אצטרוכלין ובנות שוח ופטטורות ולבונה וכו'. והסיבה היא, כיון שהם מקטירים זאת לעבודה זרה. אומר על כך הריטב"א, כי כיון שהם קונים זאת בדר"כ לצורך יום אידם. או משום שהגויים היו מקריבים דברים אלו כל יום, כמו שנהגו הנצרים בזמן הריטב"א בלבונה. כך כותב שם בביאור 'חברותא' [מ"ז (עבודה זרה), עמ' קכ"ט]. לא ראיתי את הריטב"א הזה בפנים.

מצד שני, ביקשתי ממישהו שיברר זאת, הוא הסתכל בספרים שלהם וכתב לי כך, הלבונה מוזכרת בברית החדשה בין המתנות שחילקו 3 האמגושים ליש"ו. הוא כותב פה, שאמגושים היינו 'חכמי המזרח'. אבל אמגושים זה מכשפים, אנחנו גורסים גם בגמרא 'אמגושי'.

בתחילה התייחסה הכנסייה הקתולית להקטרת הלבונה, כאל סממן פגני – כנראה עובדי אלילים – ואסרה על הקטורת, בייחוד משום שהנצרים הנרדפים נדרשו להקטיר קטורת לפני דמות הקיסר כדי להוכיח את נאמנותם. אבל כשאירופה הפכה בהדרגה לנצרית, החלו גם אצל הקתולים להשתמש בקטורת, ומשערים כי הכנסייה החלה להשתמש בלבונה, כחלק מהפולחן הדתי, החל מהמאה הרביעית לספירה. לפי זה, הם אכן משתמשים בקטורת.

אולי כעת אני מבין, כי זאת היא הנקודה. הם משתמשים בזה להקטרה בפני עבודה זרה, אבל לא לאכילה. כנראה זה התקדש אצלם. שמא לכך הם מתכוונים. אצלם הלבונה נועדה רק להקטיר לע"ז, אבל אסור אצלם לאדם לאכול את זה. אם זה לפי מה שהם כותבים, אז יוצא כך.

בכל אופן, אם הם חוששים ח"ו שזה יעורר רגשות של נצרים כנגד היהודים, ולצערינו לא חסרים יהודים בעולם שהם בסכנה גדולה מאנטישמיות, ובגלל כך הם לא רוצים לפרסם

את התרופה הזאת, אפשר להבין את זאת. אבל, מה לנו ולהם? אולי בצורה רשמית אסור לפרסם זאת, אבל לדעת שב"ה ישנה איזו עצה.

זהו מה שידוע לי לעת עתה בנושא, ה'לפאן הזה, הלבונה הזאת, עדיין צריכה ליבון... אינני קובע בזה דברים.

אבל פחות או יותר, היגענו להבנה מסוימת. ואולי ישנם גם כמה מינים. אבל בכל אופן, מצוה לפרסם זאת, ולדעת את הדבר. מי שירצה להשיג את זה, משתמשים בסה"כ בשמונה גרגירים, לועסים רבע שעה – חצי שעה כמו מסטיק, ובולעים. זה דומה למה שנקרא בעצם 'מסטיק תימני'. זהו ה'לובן'. יש בזה הרבה תועלות וסגולות, וזה גם מועיל לדבר הזה.

שאלה מהקהל: מסטיק תימני וה'לבאן זה אותו הדבר?

תשובת מרן שליט"א: כנראה לא. זה משהו דומה, או שישנם כמה סוגים. צריך לשאול מומחים. מה שבטוח, שיש קשר ביניהם.

שאלה מהקהל: אם הסיבה שלא מפרסמים שיש תרופה לקורונה בלבונה בגלל הנצרים, מה נאמר על הסינים? הרי הם קומוניסטים וכופרים, מדוע הם לא משתמשים בתרופה זאת ולא מפרסמים?

תשובת מרן שליט"א: זאת שאלה טובה. נכון. צריך לברר גם זאת. מי שיחקור ויוסיף לנו פרטים בכל הנושא, שכרו כפול מן השמים. אבל יתכן שלא נודע לסינים כלל מהלבונה. יש להם את השיטות שלהם. אבל מי יודע?

בשבח קונטרס "הבושם" במעלת התבשמות והתקשטות האשה בתוך ביתה, והרחבה בהבנת המושג כוח הפועל בנפעל.

ברצוני לסיים בדבר אחרון, בעניין חוברת 'הבושם' [מרן שליט"א מבקש לחלק אותה לציבור, יחד עם החוברת הקודמת 'חן אשה על בעלה'], זאת

ביקרא דאורייתא, הצב"י יצחק בכמהר"נ
רצאבי יצ"ו.

זהו דבר נפלא ועצום. חוברת כזאת, לגבי כל
עניין הבשמים, להבין זאת מבחינה השקפתית.

אפשר לקרוא בגוף החוברת, הדבר מוסבר
בפנים באריכות, בדף 10, תחת הכותרת
'בושם כשר'. אחד מהקשיים הוא סוגי הבשמים
המופצים לכל דורש ביבוא מחו"ל ממדינות
נכר, ע"י חברות שמשווקות את הבשמים מתוך
השקפה גויית, שכוונתה לעורר את התאוות
והיצרים הבהמיים, תוך כדי הכשלת הרבים
בכל דרך אפשרית, כדי לתת כוח לאחת
העבירות החמורות בתורה "גילוי ערוות".
הבשמים המשווקים ברובם בעלי ריח חזק
וחריף.

הם תמיד עושים את הבשמים עם ריחות חזקים
מאד, לעורר את התאוה. בקיצור, אלה
רשעים. השיקולים שלהם הם פשע ורשע. וכעת
ישנה יזמה חדשה של נשים צדקניות, שיעשו
במיוחד בשמים לנשים כשרות.

דרך אגב, בחוברת זו מביאים הרבה דברים מן
התימנים. אלא שהוציאו את החוברת,
המעוררים לעניין, הם דוקא לא תימנים, אבל
הם התייעצו עם נשים תימניות, ממשפחות
תלמידי חכמים מעי"ת צנעא שהפניתי אליהן,
לדעת כיצד היה הדבר בארץ תימן, ולמדו
מתוכם דברים רבים. מי שיעבור על החוברת,
ימצא פה ושם את הדברים האלה. כיצד עושים
מי ורדים, הרי מזקקים זאת, כפי שעושים ערק,
עם אדים. ישנם כלים מיוחדים, לוקחים את
השושנים הללו, דהיינו הורדים, עד שזה נהפך
לאדים וכו'.

שאלה מהקהל: אי אפשר לשים בתוך זה ערק?

תשובת מרן שליט"א: לא. זה רק נקרא 'עֶרְקוּ'.
כוונתי שגם ערק עשוי כך, באותה שיטה.

חוברת חדשה, 'לא בא כבושם הזה במחנה
העברים', אתם יכולים לראות את מה
שכתבתי בהסכמתי לחוברת זו, ותבינו מה היא
הנקודה.

בס"ד כתבתי בהסכמתי שם כך, שמחה גדולה
לנו בהיגלות נגלות חוברת מיוחדת אודות
מעלות הבושם, בדרכי הקדושה תוככי בתי
ישראל הקדושים, לעורר אהבת דודים,
ולהרבות ביניהם אהבה אחוה שלום ורעות. לא
בא "כבושם" הזה במחנה העברים, ובזאת
מתרחבים גבולי הקדושה לתחומים נוספים,
והמה נובעים נְדָלִים ונשאבים מפי ספרים
וסופרים, מעיין מים חיים ממעיינות הנצח של
תוה"ק תורת חיים, בצירוף רעיונות גבוהים
ונשגבים, פרי עמל והגיגי מחשבות של חכמות
נשים בירושלם עיקו"ת, להבין ולהשכיל דרך
ה' בבשמים ובתמרוקי הנשים.

נותן טעם לשבת, כשנזכיר כאן מענייני אליעזר
עבד אברהם אבינו ע"ה שנשלח והוציא לפועל
את השידוך של יצחק אבינו ע"ה עם רבקה
אמנו ע"ה. שהנה הפסוק אומר, ויוצא העבד כלי
כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה ומגדנות
לאחיה ולאמה, ואמרו ע"ז חז"ל מאי מגדנות,
דברים שהבריות מגידים עליהם כגון מיני
אפריא ומסטכא ופוניסא וכו', דהיינו מיני בגדים
ומיני בשמים, ע"י מדרש הגדול שם ותו"ש
פרשת חיי שרה שם דף תתקע"ז הערה קפ"ז.

חשובה ונפלאה מאד ההצעה החדשה
המוסברת בהרחבה בחוברת זו מתוך הנסיון,
שנחוץ לייסד קופת בשמים במחירים נוחים
וזולים השווים לכל נפש. וכל־שכן אם נזכה
שהייצור הזה ייעשה על טהרת הקודש למטרות
קודש, ע"י נשים כשרות מתוך כוונות טהורות.
כי ח"ו בבשמים המצויים, שכוונות המייצרים
רעות ופגומות, עלול הדבר ח"ו להביא לנזקים
רוחניים, לפי הכלל הידוע שכח הפועל בנפעל.

ואין ספק שבזכות המצוה הזו יתברכו כל
העושים והמעשים מדה כנגד מדה הם
וצאצאיהם, אכ"ר.

לוקחים פירות ומאדים אותם, וזה נהפך למשקה חריף. זאת הזיעה שלהם. הרי יש בזה נדון בפוסקים, לגבי קוניאק – שגם הוא נעשה דרך אידוי – אם הוא מענבים, שאז זה נהיה יותר משובח, למה לא מברכים עליו בורא פרי הגפן? מדוע מברכים עליו שהכל? לכאורה, זה יין משובח. דנו בכך הפוסקים. אבל החיד"א אומר, כי סוף סוף זה השתנה צורתו וכו'. אלו כבר שיקולים נוספים.

בכל אופן, כיון שסייעתי להם מבחינה הלכתית בכל הנושא הזה, ביקשו ממני שני דברים. ראשית, להפיץ ולפרסם את הרעיון, שישנם כיום בשמים כשרים. וכבר כעת ניתן להשיג זאת. דבר שני, הם מבקשים תורמים. דהיינו, כיון שזהו דבר חדש, והם אינם בעלי אמצעים, ובכדי לבסס זאת הם צריכים עזרה כספית. בסוף החוברת מופיע הטלפונים של המפיצים, בעיקר ירושלים ת"ו הטלפון הוא: 02-5833592, או 052-7140981. גמ"ח בשמים שושנת יעקב בעיר נהריה 050-4115185. הדבר חשוב מאד, מי שיוכל לסייע, או אם יש לו רעיונות או נסיון לגבי כל העניין הזה, אם יש לו מה להציע וכו'.

אבל הנקודה העיקרית והחשובה ביותר היא, עניין 'כוח הפועל' – בנפעל. לצערנו, מפיצים בשמים בעולם, ולא היה עד היום מצוי משהו אחר. אבל הם מוצרים ע"י גויים, אשר כוונותיהם פגומות, הם רשעים, וממילא ישנו את המושג 'כוח הפועל בנפעל'. צריכים לדעת, כי דבר זה גורם לצערנו הרבה נזקים.

כפי שמספרים על הגר"ח מבריסק, שמשוהו בא להגיד לו, הוא היה דרשן מפואר, נואם בחדר עליון, פה מפיק מרגליות. והגר"ח מבריסק אמר לו, כי בשום אופן הוא לא יתן לו לדרוש. אז הוא אמר לו, הרב, אני יודע שאתה חושד בי, גדולי ישראל ידעו שנזרקה בו מינות, אבל הוא אמר, אני לא אגיד כלום מעצמי, אני אגיד רק מחז"ל ומדרשים ומפרשים, לא אוסיף שום דבר משלי. אמר לו הגר"ח, תשמע, גם לזה אינני

מסכים. והסיבה היא, כי בשר כשר, בשיא ההידורים, אם בישלו אותו בתוך סיר טריפה, הוא אסור. למרות שהבשר הוא כשר. בראש שלך, בישלו אמנם דברים טובים, וזה ג"כ אסור.

זהו המושג, כוח הפועל בנפעל.

ראיתי מאמר של הרי"ח סופר שליט"א בקובץ 'מגיד דבריו ליעקב' [פרשת וארא, גליון 125, טבת התש"פ], הוא כותב דבר מעניין, למה לא היה בית מדרש מיוחד של רבי שמעון בר יוחאי? הוא אומר כך, מי שמתבונן בספר הזוהר הקדוש, יראה תמיד שרבי שמעון בר יוחאי וכל החברא קדישא שהיו עמו, התלמידים שלו, כאשר היו לומדים, לא למדו אף פעם ב'בית' או 'בית מדרש', תמיד היו לומדים תחת אחד האילנות, תמיד באיזה 'שדה', או באיזו 'מערה'. לא מצאנו 'בית מדרש של רבי שמעון בר יוחאי'. מה הטעם בזה?

הגאון מוילנא מבאר, כי אי אפשר לדעת מה הייתה מחשבתם בשעת ה'בנייה' של אלה שבנו את המקום הזה, וזה משפיע על המקום. אלו אשר בנו, אם היו להם כוונות לא טובות, ח"ו. לכן רשב"י רצה להיות תחת אילנות, תחת השמים, ולא להיות בתוך בית.

אמנם למעשה עושים 'חינוך בית', המקור לכך הוא בזוה"ק, כי כתוב [ויקרא י"ד, ל"ד] וְנִתְּתִי נֶגַע צִרְעַת בְּבֵית אָרְץ אֲחֻזְתְּכֶם, כי היו בונים אז לשם עבודה זרה, והיו צריכים להוציא את הטומאה הזאת. לכן אם האדם שגר בבית מקודם, היה עם כוונות לא טובות, אלה שבנו או אלה שגרו, הלימוד של 'חינוך בית' מקדש את המקום. אבל מי יודע, אולי לא תמיד זה עוזר. או גם אם זה מסלק את הטומאה, אבל קדושה זה בודאי לא מוסיף. איננו מדברים על עניין הלכתי, כי זאת לא הלכה. אבל רשב"י, שהוא שיא הקדושה של תורה, הוא היה חייב להיות תחת אילנות.

הרי הם היו צדיקים? הרי הקב"ה שלח אותם, משה רבינו שלח אותם? אומר האור החיים, נכון, הם היו צדיקים, אבל בני ישראל, אלו ששלחו אותם, היו להם כוונות רעות. אתם בני ישראל שולחים אותם, כיון שאינכם יודעים האם תכבשו את הארץ או שלא, לא מאמינים ח"ו בהבטחת הי"ת, חוששים אולי לא נצליח לכבוש כיון שהם גיבורים, לכן נשלח מרגלים. לבני ישראל ששלחו אותם, היתה כוונה רעה, והדבר פָּעַל והזיק להם. הצדיקים האלה, כיון שהם שלוחים, כוונת המשלח הזיקה להם. כוח הפועל בנפעל.

וזה לשון האור החיים, לצד שכוונת המשלחים היתה רעה, תפעיל פועל הרע בשליח, ויחזור להיות שלוחו של אדם כמותו, ויולד בו תכונה רעה מה שלא היתה בו קודם. למרות שהוא צדיק. כדרך שתולד בחינת הקדושה, בשלוחי מצוה לטובה אות. אותו הדבר ההיפך, אם שולחים שלוחי מצוה, אם זה ששלח הוא צדיק, אזי כוח המשלח הוא בנשלח. ולזה הגם שהיו צדיקים, בהתחלתם עשות ההליכה לְרַגֵּל, נולדה בהם תכונה רעה מכח המשלחים, ויעצו להדית.

לכן כפי שאמרתי, העניין הזה של בושם כשר, שנעשה בכוונות טובות וטהורות וכו', הדבר יכול לעזור הרבה. ומי שיוכל לתרום ולעשות ולסייע בדבר זה, או ברעיונות או בכספים, באונו ובהונו, ורוצים לעשות גם גמ"ח קופת בשמים, ולרכוש מזקקה שיפיקו בארץ מפרחים ומעצים (ולא יבוא מחו"ל, גרמניה), חושבני שהוא בעז"ה – מדה כנגד מדה – השם לא ימנע טוב להולכים בתמים. ישנם אנשים שיש להם קצת קשיים בשלום בית, ואם האדם יתרום בכדי לחזק את השלום בית' בבתי ישראל, ושזה יהיה כדת וכדין, יזכה גם להוסיף את הקדושה במשפחתו ובביתו ובילדיו, והקב"ה ימלא כל משאלות ליבנו וליבכם וליבם לטובה, אכ"ר.

כי כח הפועל בנפעל. הוא מציין את המקור לכך, בספר מורה נבוכים ח"ב פרק ד'. זה מעניין. טוב, שם זה פילוסופיה, מדובר שם על גלגלים וכו'. אבל הוא ציין גם את האור החיים הקדוש, האומר כי כאשר בונים, המחשבה פוגמת.

זהו כוח הפועל בנפעל. כגון, אם ישנו כסף שאינו כשר, אם הכסף בא מחילול שבת, או מדברים אסורים, ח"ו הדבר משפיע על אדם זה, כיון שהוא מגדל ומאכיל את בניו מהכסף הזה. ישנם השואלים, כיצד יתכן שבנים של אנשים טובים, יצאו לתרבות רעה? אחת התשובות, כיון שהכסף של האב אינו כשר, כגון ריבית, או עסקים מפוקפקים וכדו', ומכסף זה הוא גידל את בניו ח"ו. וכדומה.

בדרך כלל הרעיון הזה מובא בספרים של מהרצ"א, בעל בני יששכר, כוח הפועל בנפעל. למשל, ספר שאינו כשר, יכול להיות שהספר הוא תורני, אבל אם המחבר הוא לא כשר, הספר פגום. הרי כתוב [מועד קטן דף י"ז ע"א], א"ר יוחנן מאי דכתיב [מלאכי ב', ז'] **פִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלֶּאךָ יִי צָבָאוֹת הוּא, אִם דוּמָה הָרַב לִמְלֶאךָ ה' יִבְקְשׁוּ תוֹרָה מִפִּיו, וְאִם לֹא אֵל יִבְקְשׁוּ תוֹרָה מִפִּיו.** אז ישנם הסוברים, שזה רק 'מפיהו', אבל בקריאה מהספר אין בעיני. לדעתם בספרים זה פחות בעיני מאשר לקבל תורה ישירות ממנו, כיון שזה משהו רוחני. מהספר ישנה פחות השפעה. אבל, לפי הכלל של 'כוח הפועל בנפעל', גם זה לא יעזור. בשדי חמד מובאים חילוקי דעות בזה, ובספרים נוספים. לכן כאשר משתמשים בספרים שחיברו אותם אנשים מפוקפקים, לפעמים ישנו אינו הכרח, כגון ספרים שהדפיסו בכת"י וכדו', אז צריך להתפלל לפני כן, כי ח"ו זה עלול להזיק. כדי לדעת, לקלוט רק את הטוב, להוציא את הניצוצי קדושה, זה לא פשוט.

אבל צריכים לדעת, האור החיים הקדוש – רבי חיים בן עטאר – אומר, למה המרגלים נכשלו?